

DISCURS DEL GUARDONAT LLUÍS MATAMALA I RIBÓ

Advocat

Honorable Consellera,
Excma. Presidenta del Consell de l'Advocacia Catalana,
distingides autoritats,
familiars d'Agustí Juandó,
senyores i senyors,

1. En primer lloc, vull donar-vos les gràcies per la concessió d'aquest "premi o distinció" a un humil advocat de pagesos del Bages que, d'altra banda, estic completament segur que hi ha altres persones —anònimes o no— més mereixedores del guardó i amb les quals també m'agradaria poder-lo compartir. Només crec que he fet el que creia que havia de fer, per tal que el català, la nostra llengua pròpia i estimada, es pogués fer servir als jutjats amb total normalitat, respectant els altres, però també que aquests ens respectin a nosaltres. Gràcies de nou.

2. Durant tots aquests anys d'activitat judicial, no ha estat fàcil —ni ho és ara— que el català sigui l'idioma vehicular normal de l'activitat escrita o oral als jutjats dels Països Catalans. I d'això, potser, tots també en som un xic culpables.

D'inconvenients legals, oficials i estructurals i de pals a la roda n'hi ha i n'hi ha hagut molts, perquè la normalitat del català no sigui possible. Per exemple: en quin estat del món una llengua que és oficial en un territori no és obligatori fer-la saber als funcionaris que treballen en aquest territori? Que sàpiga jo, només als territoris amb llengua pròpia de l'Estat espanyol, i pel que ens afecta, Catalunya. És això encara una conseqüència dels estats colonials?

"Hable Ud. en espanyol que no lo entiendo", hem sentit en moltíssimes ocasions a jutges, guàrdies civils i policia estatal quan ens hi dirigíem en català. Tots sabem que "la llengua espanyola" no existeix a la Constitució. N'hi ha quatre, de llengües espanyoles oficials, a l'Estat espanyol. Una altra cosa és que ens hagin volgut fer identificar **únicament com a "llengua espanyola" la castellana, la qual cosa, per exclusió, ells mateixos, vindrien a dir que ni el gallec, ni el basc, ni el català ho són.**

Tots sabem que els esmentats funcionaris, o forces armades o de l'ordre, han d'estar al servei de la ciutadania i que només per això ja haurien DE SABER, obligatòriament, **parlar, escriure i promoció** PERFECTAMENT LA LLENGUA OFICIAL PRÒPIA DEL PAÍS, i, en canvi, l'Estat espanyol, NO els hi obliga, ans al contrari, tot i que la Constitució espanyola, al seu article 3.3, diu, com sabeu: *"La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya, és un patrimoni cultural que **serà** objecte d'especial respecte i protecció"*. La Constitució pretenia equiparar les quatre llengües de l'Estat espanyol (del *Reino* de Espanya i que totes consten com a "espanyoles") en el mateix nivell, però... vostès creuen que l'Estat espanyol ha fet les lleis pertinents perquè totes les quatre llengües que s'hi parlen tinguin la mateixa **protecció**? Jo crec que no.

Al TS, en el Judici del procés (el 05-2019), molts testimonis volíem parlar en català perquè era un judici en primera i única instància, és una llengua oficial, ens avalava la Constitució i el dret internacional i no ens podien fer parlar en castellà perquè la Constitució no ho obliga. NO se'ns va permetre fer-ho, amb advertiments i amenaces inclosos, ni als acusats tampoc en traducció

simultània. El Sr. Marchena, sí, però, va permetre a d'altres poder parlar en portuguès, alemany, anglès, etc. Va complir la llei, llavors, el Sr. Marchena? —em pregunto— Va protegir el català, llavors? I als fets em remeto.

I en un altre ordre de coses, si comparem, per exemple, les subvencions a l'Institut Cervantes (per a llengua castellana) i les de l'Institut Ramon Llull (per a la llengua catalana), quedarem garratibats.

El català, en realitat, està **discriminat**.

3. Podríem parlar, molt breument, d'alguns dels centenars de greuges històrics, de persecució infame contra el català, a tots els nivells.

Recordem que tant les constitucions i actes de corts que es desenvolupaven a Catalunya, es feien en llatí fins al rei Pere III (segle XIV), i després en català; però des de Felip V (IV per a Catalunya) quedà prohibit el català als jutjats, a l'Administració, etc., i amb les barbaritats comeses a la llengua catalana durant els últims 300 anys **i sobretot durant el franquisme i amb menor impetuositat** el postfranquisme, quedaríem atònits i al mateix temps perplexos de com, **encara** ha pogut sobreviure i persistir la llengua catalana.

Segurament haureu llegit el llibre intitulat *La catalanofòbia*, de Francesc Ferrer i Gironès, publicat al 2000 (que fou professor, senador per a Girona en les legislatures 1977-1993 i diputat al Parlament de Catalunya, legislatura 2000), i on afirma que “ les campanyes anticatalanes són l'expressió de la impotència dels espanyols per assimilar-nos. La seva incapacitat de seduir-nos políticament i culturalment els provoca la catalanofòbia, per la qual cosa només s'imaginem l'assoliment dels seus objectius imperials pel sistema de la violència”. I aquesta obsessió de violència ja ve de lluny i encara ens ha tocat de ben a prop, com l'1 d'octubre de 2017.

Uns pocs exemples d'intents de castellanització a Catalunya:

I.- Ja Nebrija al 1492, en el pròleg de la seva gramàtica que dedicà a Isabel la Catòlica, deia: *“Después que V.A. metiese debajo de su yugo muchos pueblos bárbaros y naciones de peregrines lenguas y con el vencimiento de aquellos tendrían necesidad de recibir las leyes que el vencedor pone al vencido y con ellas nuestra lengua”*, i acaba: *“Una cosa hallo y saco por conclusión muy cierta: que siempre la lengua fue compañera del imperio”*... I així estem.

II.- Al 1560 es va emetre una norma per la qual a totes les dependències de la Inquisició “y en los negocios de la fe todo se procede en lengua castellana”. I al marge del mateix document s'hi pot llegir: *“En cuanto cabe, no se escriban los procesos en lengua catalana”*.

III.- L'intendent Patiño, en temps de Felip V (IV de Catalunya), sol·licita al rei que mani que en el camp judicial es faci en castellà, com ja es feia a la “Real Junta”, *“pues se logrará la inteligencia de qualesquiera Jueces espanyoles, sin haber de estudiar en lo inusitado de la Lengua de este País”* (p. 28). I encara es pot dir que continuem igual després de 300 anys: o sigui que els senyors jutges no han de saber el català per a exercir als Països Catalans... Exemple típic d'un imperi colonial.

I dic “Països Catalans” per no dir “Nació Catalana”, que és l'expressió que feu servir el mateix Felip V (IV de Catalunya) en jurar les Constitucions Catalanes al 1702 i es comprometé a fer-les complir i on al seu **article 1** es deia: ***“La Nació Catalana és la reunió dels pobles que parlen l'idioma català. El seu territori comprèn: Catalunya amb els seus comtats del Roselló i la Cerdanya, el regne de València i el regne de Mallorca”***. Al seu **art. 2**, es feia constar: ***“Els tres pobles que formen la Nació Catalana, tenen la seva Constitució política i estan confederats entre si i amb el Regne d'Aragó. Catalunya és l'Estat polític format dintre de la confederació, pels catalans del Principat i els comtats del Rosselló i la Cerdanya”***. I d'aquí ve, per un costat,

el que se n'hauria de nomenar "la confederació catalano-aragonesa", dita Regne d'Aragó i, per altra banda, queda ben clar i es reafirma d'on ve el que es coneix per "la Catalunya Nord" i el terme de "**Països Catalans**", ja que són pobles que parlen l'idioma català.

Estudiem què ha anat passant (des que els països catalans vam ser vençuts, per la força de les armes, el 1707-1714) al País Valencià des del Decret de 29 de juny de 1707 o a les Illes des del seu de 28 de novembre de 1715, quant a Catalunya, i a partir del Decret de Nova Planta del 16 de gener de 1716, i fins els nostres dies, i ens adonarem, **no solament de l'intent d'extermini lingüístic i nacional català, sinó també, que la nostra llengua, senyors, ve de molt lluny i ens ho han volgut destruir. Però encara no han pogut, per sort.**

Des de llavors, ja s'obligà en les causes judicials a fer-ho en llatí o castellà. El Consell de Castella fou el veritable martell de la castellanització a Catalunya. Amb tot, el fiscal general Sr. José Rodrigo Villalpando deia que s'havia de fer "*de manera que se consiga el efecto, sin que se note el cuidado*", degut que "*el genio de la nación de los catalanes es tenaz, altivo y amante de las cosas de su País*" (p. 90).

IV.- Una altra reial cèdula important es dictà el 1768 a instància del Consejo de Castilla "*para que en todo el reyno se actúe y ensenye en lengua Castellana*".

A poc a poc, o a vegades molt de pressa, han pretès anorrear la nostra llengua i anant-nos extingint com a poble. Quin reconeixement tenim ara com a País Català o Nació Catalana? En som conscients d'això, senyores i senyors? I de la nostra llengua pròpia, que està agonitzant? La respecta i protegeix l'Estat? La utilitzem nosaltres? Es compleix la Constitució en aquest àmbit?

4. Pensem, però, en positiu i constructiu. Una de les explicacions de la pervivència del català es deu bàsicament a la **persistència** dels catalans (de qualsevol tipus i condició, rics, pobres, de dretes o esquerres, tan se val), que han volgut, fins i tot jugant-s'hi la seva pròpia vida, (tal com li succeí al Sr. Agustí Juandó), que la llengua que ens ha vist néixer i créixer, és pugués fer servir a tot arreu i poder-la trametre als nostres fills i nets, perquè és una llengua —ni més bonica ni més lletja que les altres—, però que té una riquesa **enorme** de vocabulari, expressions, frases fetes, **que esdevé un patrimoni a preservar**. (Si llegim per exemple *El Canigó* de Mn. Cinto és per quedar bocabadats). Aquesta **riquesa lingüística** comporta una "**forma de ser, de pensar i de fer, característica**", i que conforma també la particularitat de Catalunya i que ens fa sentir també com a poble diferent, ni pitjor ni millor que els altres, però amb especificacions diferenciades.

És per això que el lema "respectem però fem-nos respectar **amb fermesa**" hauria de poder ser la guia en el nostre quefer diari en qualsevol aspecte de la nostra vida i, en especial, quant al català als jutjats.

5. M'agradaria felicitar el Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya i dir-vos que de ben segur ha fet i farà el que ha pogut i més per la llengua catalana (tot i que el Consell potser hauria de fer canviar el timbre o tampó de sortida de documents, ja que m'he fixat en el full de reconeixement del Premi que m'heu enviat i està en castellà, res, de segur deu ser una qüestió burocràtica que desitjo es corregeixi en breu, ja que hem de donar exemple).

M'atreviria a proposar (i perdoneu-me l'atreviment), com a home pràctic i de terra endins que soc (igual com l'Il·lustríssim Sr. Joan Perarnau, del Berguedà) que des del Consell i col·legis d'advocats, **es fomenti i s'ajudi** a emprar el català, ja sigui que s'envii un escrit engrescador i dirigit a tots els advocats, **jutges, procuradors, fiscals, notaris, registradors, funcionaris de la justícia**, en aquest sentit (i si voleu, a més, els hi podeu trametre aquestes meves humils reflexions); ja sigui exigint a les **administracions** el seu foment i ús i que, no solament, s'insti la **Generalitat** que destini recursos a fomentar-ho més entre els funcionaris i demés agents de la Justícia, sinó també **l'Estat** que, mitjançant les lleis corresponents, s'obligui als funcionaris,

Jutges i Fiscals a saber-lo parlar i escriure'l, perquè és la llengua pròpia dels Països Catalans i sobretot per poder donar un servei adequat a la seva població fins a aconseguir que el seu ús sigui el normal i que ningú se senti discriminat pel fet de poder-lo usar.

I que per demanar no quedi: si els consells d'advocats de Catalunya, el País Valencià i les Illes es posessin d'acord a fer aquesta súplica i exigència a l'Estat, potser es podria començar a parlar-ne “**aprofunditzadament**” amb el mateix Estat i sinó **denunciar amb més ímpetu i convicció la discriminació**. I no estaria de més que en afectar també Galícia i el País Basc, es pogués fer la petició i exigència conjunta.

6. Finalment em dirigeixo a tots **vostès, benvolgudes i benvolguts companyes i companys advocades i advocats, i persones aquí presents**, de qualsevol condició que sigueu, per dir-vos i demanar-vos que de cada un de nosaltres també depèn i molt que el català es faci servir als jutjats i a tot arreu. Tots hi hauríem de posar el nostre granet de sorra i, si pot ser, un sac ple millor.

Si tots els advocats féssim servir el català en els escrits i vistes orals i s'exigís, amb **respecte però amb fermesa**, de fer-ho possible, de segur es milloraria i molt aquest problema endèmic que tenim.

Crec que no hem d'anar contra ningú, simplement volem poder expressar-nos totalment en català als jutjats i serveis estatals i catalans, sense cap tipus de traves. Així de simple.

Una reflexió final:

Potser és als jutjats i a l'estament militar i policial a on hi ha més manca de normalització del català. Us heu preguntat mai el perquè? Per què l'Estat no protegeix el català igual que el castellà en aquests estaments? Som potser una colònia on l'Estat hi imposa la llengua imperial dominant i les altres les vol fer desaparèixer de subtils maneres?

Per què no s'ha normalitzat, per exemple, també, el català a les etiquetes de productes de consum o als jutjats i demés dependències estatals dels Països Catalans, després de més de 40 anys de “democràcia”? Alguna cosa o altra falla.

Oi que si a l'Estat li interessa alguna cosa o la creu essencial, procurarà executar-la de pressa? El tema del català, per ara i pel que sembla, no li deu interessar gaire. **No siguem servils, siguem actors actius en favor del català.**

Per tal que no desaparegui la nostra llengua, FEM-LA SERVIR!!!

Parlem sempre en català, als amics, als clients, als interrogatoris, etc. Tots ens devem haver trobat en sorpreses agradables, quan, per exemple, a un magribí se li fan els interrogatoris en castellà i tu li preguntes en català i ell et contesta en un català perfecte i llavors tots seguim en català. Al despatx d'advocats que vaig fundar se segueixen fent tots els escrits dirigits als jutjats en català, i es demana a les notaries la redacció de les escriptures també en català.

Moltes petites accions poden sumar un gran bagatge. Fem-ho possible. Contribuïm a fer que el català sigui la parla normal i corrent a Catalunya, perquè crec que també depèn, i MOLT, de tots i cadascú de nosaltres.

Moltes gràcies,
SORT i ENDAVANT
Lluís Matamala i Ribó